

Títol

“Dames d'Ègara”

Descripció i proposta de desenvolupament

El projecte “Dames d'Ègara” s'articula sobre la recuperació, edició i publicació d'obres per a veu i piano de dones compositorres terrassenques, la compilació d'obres ja publicades, l'encàrrec d'obres d'estrena i finalment l'enregistrament sonor de tot aquest material de creadores de la nostra ciutat. El recital corresponent al disc es proposarà a sales de concert de la nostra ciutat i de viles amb estret contacte geogràfic, així com algun cicle especialitzat en repertori vocal de cambra català.

- Durant 2024 es desenvoluparà una investigació musicològica per tal d'identificar compositorres terrassenques pertanyents o anteriors al segle XX i llurs creacions per a veu i piano, en cas d'existir.
- Al llarg de la temporada 2024/2025 s'enllestirà l'edició per part dels professionals de l'editorial Ficta de les partitures autògrafes de la compositora terrassenca Rosa Puig (1901-1999), així com d'altre material que ha hagut sorgit a la llum arrel de la investigació.
- Paral·lelament durant aquest període l'Elisenda Fàbregas (1955) escriurà una nova obra d'estrena per a veu i piano sobre textos d'una poetessa també de la nostra ciutat, com ara Assumpta Caparà i Busquets (1829-1918), Marta Pessarrodona (1941), Maria Teresa Gascón (1942), Dolors Cuní Castell (1961), Terry Rapsomanikis, Cristina López (1982) o Anna Fernández (1986)...
- En algun moment del curs 2024/2025 es convocarà un concurs local per escollir una peça de nova creació.
- Un cop compilades totes les obres l'estiu de 2025 l'editorial Ficta enregistrarà el disc “Dames d'Ègara” amb els intèrprets Anna Alàs i Jové, mezzosoprano i Maxim Shamo, pianista.
- Al llarg de les temporades 2025/26 i 2026/2027 les obres del disc s'interpretaran en directe a diverses sales del territori català.

Objectius

Dignificar l'obra i la trajectòria de les compositoras terrassenques

Com en d'altres àmbits de la Cultura, la Música Clàssica ha estat tradicionalment dominada per homes de classe benestant. A Catalunya, com en altres parts del món, les compositoras han hagut de fer front a reptes significatius per aconseguir el reconeixement i la visibilitat que mereixen. Al llarg de la història les dones han lluitat contra la discriminació per raó de sexe en la carrera musical, plantant cara a barreres que van des de la manca d'oportunitats de formació fins a la escassa representació en programes de concerts. Terrassa tristament no n'ha estat una excepció. Malgrat aquests obstacles, algunes compositoras catalanes han fet florir el seu talent i creativitat, contribuint de manera significativa al panorama musical del país. La compositora Elisenda Fàbregas (Terrassa, 1955), n'és un gran exemple. Tot i això, encara queda un tros de camí per recórrer per garantir la igualtat d'oportunitats i el ple reconeixement de les compositoras a Catalunya i arreu del món. El projecte “Dames d'Ègara” aspira a aportar el seu granet de sorra a aquesta llarga lluita i especialment al paisatge musical de la nostra ciutat, mantenint viva la memòria de les que ja no hi són i donant visibilitat a les que just comencen o continuen creant.

Fer accessible l'obra de les compositoras terrassenques

El projecte recuperarà, editarà i publicarà professionalment peces vocals de la compositora terrassenca Rosa Puig i d'altres que puguin sorgir, contribuint així en la difusió de la seva obra entre cantants professionals o estudiants de Cant. També es valorarà el mateix destí per les obres de les compositoras de l'actualitat que no estiguin publicades.

Descobrir el resultat d'amalgamar bagatges culturals

El pianista acompanyant en la gravació és Maxim Shamo, nascut el 1981 al nord del Caucas, es va formar a Ucraïna però també a Alemanya, on resideix des de ben jovenet. Per motius familiars Shamo està a més molt avesat a la llengua catalana i fa vora una dècada que dedica part de la seva intensa

activitat de cambra a la Cançó catalana i espanyola. La cantant és la mezzosoprano terrassenca Anna Alàs i Jové, nascuda al sí d'una família de llarga tradició catalanista, que desenvolupa gran part de la seva activitat concertística des de fa vora dues dècades a Alemanya, on s'ha format com a cantant de Cançó. Malgrat els seus orígens estan allunyats per més de quatre mil quilòmetres, tots dos perfils comparteixen el respecte a les pròpies arrels, l'admiració vers altres cultures i la capacitat de combinar-ne elements per extreure de la partitura la paleta més rica en colors i matisos.

Posar un alt nivell d'excel·lència al servei de les obres

La formació del Maxim Shamo com a pianista de Cançó ha estat enfocada a assolir el més alt nivell de tècnica i coneixements. El seu mentor és el Prof. Helmut Deutsch, un pianista internacionalment aclamat, present en les millors sales de concert del món, i que també va formar al Prof. Wolfram Rieger. Aquest últim és el mentor d'Anna Alàs i Jové, qui també ha aprofundit en la tècnica i el repertori de Cançó, tant la catalana com l'espanyola, la francesa o l'alemanya. Alàs i Shamo sorgeixen d'una llarga i exigent tradició de la interpretació de Cançó (Lied), tenint en comú conceptes estètics, musicològics i interpretatius que assegurin unes versions que situen les creadores a l'alçada que mereixen.

Assolir una sòlida presentació i difusió del material musical

L'edició i publicació de les partitures i la gravació del disc recauen en l'editorial Ficta, especialitzada en la recuperació i difusió del patrimoni musical català. En el seu catàleg hi consten compositors històrics com F. Mompou, M. Blancafort, J. Serra, R. Gerhard, F. Civil, J. Garreta,... però també els han fet confiança grans autors contemporanis com B. Casablanca, J. Vila i Casañas o J. Magrané. Pel projecte és fonamental que el material musical sigui tractat per mans que valorin especialment la importància de dignificar el repertori català i que a la vegada tinguin recursos per donar-lo a conèixer i distribuir-lo.

Gravar les obres en suport sòlid i també per a distribució digital

Considerem determinant el fet de gravar les creacions de les compositorres terrassenques sobre un format sòlid com és el disc compacte. Per dinàmiques

molt establertes en el sector, els mitjans de comunicació tendeixen a mostrar més interès en donar difusió a aquest tipus de format més tradicional. És a més un format encara apreciat per la principal franja d’edat dels i les melòmanes, al qual atribueixen prestigi i seriositat. No en va, ja que el llibret inclòs en un disc és una valuosa font d’informació que ajuda a situar en context i a gaudir més de l’escolta.

Enregistrar un repertori en primícia mundial

Rosa Puig (1901-1999)

Quan riu l’ametller (*poetes*)

Cançó d’Abril

Cançó trista

El cucut

L’estel

La mort del rossinyol

Marina

Nit de Juny

Rialla d’Abril

Compositora terrassenca (s. XIX o XX)

Cançons recuperades

Elisenda Fàbregas (1955)

“Village scenes” (Escenes de poble)

I. El portal

II. El poble

III. La pluja

Cançó d’estrena amb text d’una poetessa terrassenca

Jove compositora terrassenca

Cançó d’estrena amb text d’una poetessa terrassenca

Metodologia de treball proposada

- Al llarg de 2024 l'equip artístic de “Dames d'Ègara” s'entrevistarà amb personalitats rellevants de la Música Clàssica i el món coral terrassenc per tal de recollir records i contactes que obrin el camp d'investigació. A la vegada visitarà entre d'altres l'Arxiu Municipal de Terrassa, l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental i la Biblioteca de Catalunya on es guarden fons personals i de partitures d'artistes catalans.
- Seguidament l'equip d'edició i de gestió de drets d'autoria de Ficta procedirà a contactar els hereus i la Sociedad General de Autores y Editores.
- Paral·lelament l'equip d'edició començarà a polir les partitures manuscrites i a traslladar-les a un format modern de més fàcil lectura i difusió.
- A la primavera de 2025 Elisenda Fàbregas escriurà la nova obra amb text d'una poetessa terrassenca.
- Durant el curs 2024/25 l'equip artístic de “Dames d'Ègara” convocarà un concurs entre joves músics terrassenques, estiguin o no matriculades en escoles de música de la ciutat. Les participants hauran de presentar una composició original per a veu i piano on es valorarà especialment que sigui sobre un poema d'una autora terrassenca. El fet que hagin rebut suport o assessorament compositiu d'alguna mestra o mestre de composició o solfeig no suposarà cap impediment a l'hora de ser premiada. Com a premis la guanyadora d'aquest concurs rebrà material didàctic, divulgatiu o d'oficina per valor de 200 Eur i la seva cançó serà enregistrada en el disc “Dames d'Ègara”.
- La primavera de 2025 Anna Alàs i Jové i Maxim Shamo faran diverses trobades d'assajos per preparar les obres que han de ser enregistrades.
- Durant el mateix període l'equip editorial de Ficta confeccionarà el llibret del CD amb les informacions musicològiques proporcionades per l'equip artístic, com ara el text introductori, les biografies, els textos dels poemes i imatges representatives.
- Simultàniament tant l'editorial Ficta com l'equip artístic obriran contacte amb sales de concerts a qui ja podran exposar la proposta de concert amb el programa concret de cançons
- A inicis de l'estiu de 2025 els intèrprets es trobaran amb l'equip

d'enregistrament de Ficta en un espai adequat per la gravació de veu i piano on s'enllestirà la gravació de tot el material recopilat al llarg dels mesos anteriors.

- A escasses setmanes de la publicació del disc tant la discogràfica com l'equip artístic establiran aparicions en mitjans de comunicació especialitzats on poder fer difusió del patrimoni musical terrassenc
- Un cop publicat el disc s'aprofitarà el servei de donatiu de cada biblioteca per fer-los-hi arribar i s'informarà a les escoles de música de Terrassa, Les Fonts, Matadepera i Sant Quirze del Vallès de la novetat discogràfica i de la possibilitat de rebre-la gratuïtament.

Perspectives de futur

Amb reconèixer l'ahir no n'hi ha prou, cal obrir un camí cap l'endemà. “Dames d'Ègara” no es conforma amb augmentar la visibilitat del talent compositiu de les dones terrassenques nascudes al segle XX, la intenció de la proposta és que el disc actui a com baula de connexió cap al present i amb sort cap al futur. D'aquí la voluntat d'implicar les joves músics terrassenques en el projecte per estimular l'imaginari col·lectiu i afavorir la normalització de la figura de la dona compositora.

El fet d'editar les partitures que sorgeixin de la recuperació patrimonial és també una porta al futur. Malgrat avui en dia puguem cercar de tot a la xarxa en línia, les escoles de música i els conservatoris continuen tenint una biblioteca on es pot tenir accés directe a les partitures i valorar si poden ser interessants d'interpretar. És així com mestres i joves estudiants descobreixen noves compositoras i les afegeixen als programes d'audició, a fases de concursos o als seus primers concerts. A la vegada configuren el seu imaginari de manera que ni el sexe ni la procedència siguin motiu per atorgar menys vàlua a les obres.

També per perpetuar l'abast a les noves generacions el projecte compta amb entregar un exemplar gratuït del disc a totes les sis biblioteques municipals de la ciutat, el Conservatori Municipal i a totes les escoles de música de la ciutat que així ho desitgin. L'oferta es farà extensiva a entitats equivalents a Matadepera, Les Fonts i Sant Quirze del Vallès.

Més enllà d'esperonar la nova creació terrassenca, “Dames d'Ègara” també

aspira a donar a conèixer l’obra de la Rosa Puig entre els melòmans catalans, els quals ja reconeixen a l’Elisenda Fàbregas com un referent actual de la composició catalana. Sota aquesta premissa la proposta no acaba amb l’enregistrament del disc, s’oferirà també el repertori en format de concert. El caràcter eminentment local de la proposta no la fa adequada per tot tipus de circuit però sí allà on el repertori vocal de cambra català sigui protagonista, en sales com l’Ateneu Barcelonès (Barcelona), Auditori “Eduard Toldrà” (Vilanova i La Geltrú), Auditori “Josep Carreras” (Vilaseca), i esperem que ho sigui també per l’Auditori Municipal de Terrassa.

També com a llavor de futur es farà una tasca de difusió en xarxes i mitjans de comunicació, en espais com “El submarí” de Ràdio Terrassa, “Assaig General” de Catalunya Música, “Café Zimmermann” de Radio Nacional de España, “La darsena” de Radio Nacional de España, la revista en línia OperaWorld, Revista Musical Catalana...